

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUS
Raatihuoneenkatu 1
13100 Hämeenlinna

HÄMEENLINNAN HALLINTO-OIKEUDELLE

ASIA

Mänttä-Vilppulan kaupungin lausunto Mänttä-Vilppulan kunnanvaltuuston päätöksestä 29.8.2022 (50 §) tehdyn kunnallisvalituksen johdosta.

Valittajat: Ässähai Oy, edustajinaan Ossi Autio ja Timo Virkajärvi.

Dnro 2283/03.04.04.10/2022

ASIAMIES JA PROSESSIOSOITE

Mänttä-Vilppulan kaupunki
Kaupunginjohtaja Anne Heusala
Seppälän puistotie 15
35800 Mänttä
Sähköposti muotoa etunimi.sukunimi@taidekaupunki.fi

LAUSUNTO

Valitusoikeus

Kuntalain 137 §:n laajentaa kunnallisen päätöksenteon muutoksenhakukeinot koskemaan myös kunnan jäsentä. Muutoksenhakumenettelyssä noudatetaan ensisijaisesti kuntalakia ja toissijaisesti hallintolakia. Valituksen voi siis tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen) sekä kunnan jäsen.

Kuntalain 1 luvun 3 §:n mukaan kunnan jäsen on:

- henkilö, jonka kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta kyseinen kunta on (kunnan asukas);
- yhteisö, laitos ja säätiö, jonka kotipaikka on kunnassa; sekä
- se, joka omistaa tai hallitsee kiinteää omaisuutta kunnassa.

Yhteisöjä ovat esim. seurakunnat, kuntayhtymät, osakeyhtiöt, osuuskunnat ja yhdistykset. Oikeushenkilön kotipaikka määräytyy yleensä sääntöjen, yhtiöjärjestyksen, perussopimuksen tai vastaavan perusteella.

Ässähai Oy:n kotipaikka on Mänttä-Vilppula, joten yhtiöllä on oikeus tehdä kunnallisvalitus.

1. valitusperuste

Päätös, johon haetaan muutosta: § 50

”Päätös on tehty virkamiesten esittämien Asiointipisteen siirrosta saatavien säästöjen perusteella, jotka eivät ole todellisia.”

Viranhaltijoilla on heidän asemansa vuoksi säädetty erityinen virkavastuu, joka on laajempi kuin kaikkia kansalaisia koskeva tavanomainen oikeudellinen vastuu. Virkavastuu tarkoittaa vastuuta niistä toimista ja virheistä, joita viranhaltija virkaa hoitaessaan tekee. Suomen perustuslain mukaan viranhaltija vastaa virkatoimiensa lainmukaisuudesta. Virkavastuu koskee kaikkia julkishallinnossa työskenteleviä virkamiehiä ja viranhaltijoita, jotka käyttävät julkista valtaa. Niin myös Mänttä-Vilppulan viranhaltijoita.

Hallintoasian valmistelussa selvitetään päätöksentekoa varten tarvittavat asiat. Yleissäännökset asian käsittelystä ovat hallintolain 5 ja 6 luvuissa. Kunnan toimielinten asioiden valmistelusta on säädetty kuntalaissa.

Viranhaltijan on huolehdittava asian riittävästä ja asianmukaisesta selvittämisestä hankkimalla asian ratkaisemiseksi tarpeelliset tiedot ja selvitykset. Valmistelija vastaa roolissaan hänelle annetun tehtävän huolellisesta toteuttamisesta virkavastuulla. Valmistelija vastaa osaltaan sitä, että valmistelussa noudatetaan lainsäädäntöä ja hyvän hallinnon periaatteita. Virkavalmistelu on tehtävä objektiivisesti ja päätöksenteon pohjaksi on annettava riittävät tiedot päätökseen vaikuttavista tosiseikoista.

Valtuuston asioiden valmistelun tekee kaupunginhallitus, jonka tekemän ratkaisun pohjalla on viranhaltijan tekemä valmistelu. Muissa toimielimissä asiat valmistellaan toimielimen ratkaistavaksi esittelijän johdolla. Esittelijä vastaa valmistelun asianmukaisesta suorittamisesta eli tietojen oikeellisuudesta ja riittävydestä ja on valmistelun perusteella velvollinen tekemään asiassa toimielimelle päätösehdotuksen. Esittelijänä toimiva viranhaltija on myös vastuussa sellaisesta monijäsenenisen toimielimen päätöksestä, jota hän on toimielimen jäsenenä kannattanut. Myös valmistelijalla on vastuu asiasta, josta on hänen valmistelunsa perusteella päätetty.

Mänttä-Vilppulan kaupungin viranhaltijat toimivat virkavastuulla ja noudattaen lainsäädäntöä sekä hyvän hallinnon periaatteita. Valituksenalaisessa asiassa viranhaltijat ovat toimineet perustuslain ja hallintolain mukaisesti ja asiassa on toteutettu asian huolellisen valmistelun ja esittelijän vastuun vaatimusta.

2. valitusperuste

”Siirtopäätös perustuu kaupunginhallituksessa käsiteltyihin vuokrasäästölukuihin. 333 000 euroa (liite), jotka ovat todellisuudessa

lähes 150 000 euroa pienempiä kuin virkamiesten esittämät luvut ottamatta huomioon edes muuttokustannuksia (liite kaupunginhallituksessa 2.7.2018 käsitelty vuokrasopimus). Vaadimme tältä osin kaupunginvaltuuston päätöksen kumoamista ja asian uudelleen käsittelyä, jotta valtuutetuille annetaan todenmukaiset luvut siirrosta aiheutuvista kuluista ja säästöistä päätösten perustaksi.”

Kuntalaki tiukentui alijäämän kattamisvelvollisuuden osalta 1.5.2015 voimaan tullessa uudistuksessa. Kuntalain (410/2015) mukaan kunnan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Taloussuunnitelman tasapainossa voidaan ottaa huomioon talousarvion laadintavuoden taseeseen kertyväksi arvioitu ylijäämä. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.

Alijäämien kattamisvelvollisuus ulotettiin kuntalain uudistuksessa koskemaan myös kuntayhtymiä. Arviointimenettelyä sovellettiin ensimmäisen kerran vuonna 2017 vuosien 2015 ja 2016 konsernitiilinpäätöksiin kertyneisiin alijäämiin ja konsernitiilinpäätöksistä laskettaviin tunnuslukuihin. Kuntalain mukaan arviointimenettely voidaan käynnistää, mikäli kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää säädetyssä määräajassa.

Arviointimenettely voidaan lisäksi käynnistää, jos asukasta kohden laskettu kertynyt alijäämä on kuntakonsernin viimeisessä tilinpäätöksessä vähintään 1 000 euroa ja sitä edeltäneessä tilinpäätöksessä vähintään 500 euroa, tai kunnan rahoituksen riittävyyttä tai vakavaraisuutta kuvaavat kunnan ja kuntakonsernin talouden tunnusluvut ovat kahtena vuonna peräkkäin täyttäneet seuraavat raja-arvot:

1) kuntakonsernin vuosikate on ilman kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) 30 §:n mukaan myönnettyä harkinnanvaraisen valtionosuuden korotusta negatiivinen;

2) kunnan tuloveroprosentti on vähintään 1,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin kaikkien kuntien painotettu keskimääräinen tuloveroveroprosentti;

3) asukasta kohden laskettu kuntakonsernin lainamäärä ylittää kaikkien kuntakonsernien keskimääräisen lainamäärän vähintään 50 prosentilla;

4) kuntakonsernin suhteellinen velkaantuminen on vähintään 50 prosenttia.

Mänttä-Vilppulan kaupungin osalta tunnusluvut täyttyivät edellisessä tilinpäätöksessä kertyneen alijäämän osalta, ja kaupungilla on velvollisuus tasapainottaa taloutensa neljän vuoden sisällä.

Talouden tasapainotussuunnitelma vahvistettiin valtuustossa 29.8.2022 §:ssä 50.

Kaupungin talouden tasapainoa on tavoiteltu pitkään. Talousarviot ovat olleet viimeisten vuosien aikana lukuun ottamatta vuosia 2017 ja 2020 alijäämäisiä. Tilinpäätöksessä 2021 edellisten vuosien kirjausten oikaisulla tase painui alijäämäiseksi ja kumulatiivinen alijäämä oli 1,01 miljoonaa euroa. Taloutta on tasapainotettu useina vuosina kertaluonteisten erien avulla niin talousarvioissa kuin tilinpäätöksiä toteutumissakin. Kaupunki on ajautunut tilanteeseen, missä sillä oli talousarviossa pysyvä noin 3 miljoonan euron sopeuttamistarve tulojen ja menojen suhteessa. Tilinpäätös 2021 vuodelta oli 160 000 euroa ylijäämäinen, ja ylijäämä perustuu valtion syksyllä 2021 myöntämään harkinnanvaraiseen valtionosuuden korotukseen, jonka suuruus oli 950 000 euroa.

Valtuusto vahvisti 29.8.2022 §:ssä 50 pitkään valmisteilla olleen talouden tasapainotusohjelman vuosille 2023–2026 ja toimenpiteitä ulotettiin myös vuodelle 2022. Jos talouden tasapainotustoimenpiteet eivät onnistu, on kaupungin taloudellinen tilanne erittäin vakava.

Kaupunginhallituksessa on 2.7.2018 § 167 käsitelty vuokrasopimusta, jolla kaupunki on vuokrannut 594 m² liiketilan kaupungille yhteispalvelupisteen käyttöön. Vuokrasopimuksessa vuokran määräksi on sovittu ajalle 1.8.2018-31.7.2023 6340 € kuukaudessa ja 1.8.2023 alkaen 4500 e/kk. Kaupunginhallitus ei ole käsitellyt vuokra-asiaa eikä uutta vuokrasopimusta 2.7.2018 jälkeen.

Vuokrasopimuksessa on sovittu, että vuokran määrä tarkistetaan kalenterivuosittain elinkustannusindeksin mukaisesti edeltävän marraskuun indeksitasoon sitoen. Vuokraan lisätään arvonlisävero.

Vuokrasopimuksessa on lisäksi sovittu, että tiloihin tehtävistä muutostöistä aiheutuvista maksuista vastaa vuokralainen. Kiinteistön vuosikorjauksista, huoltotöistä, tavanomaisesta kunnossapidosta ja rakenteellisesta peruserintämisestä vastaa vuokranantaja. Kaupungin asiointipisteen vuokranantaja on valittaja eli Ässähai Oy.

Valittaja on valituksen tekstistä päätellen ymmärtänyt valtuuston tekemän päätöksen osittain väärin. Kohdassa *Päätös, johon haetaan muutosta*, valittaja osoittaa valituksensa § 50 *Talouden tasapainotustyön käynnistäminen, Asiointipisteen siirto Mänttä-Vilppulan kaupungintalolle*. Valtuuston päätöksessä ei ole päätetty asiointipisteen siirrosta kaupungintalolle eikä päätösmateriaalissa ole siitä mainintaa. Asiointipisteen talouden tasapainotus koskee asiointipisteen uudelleen organisoimista ja siirtoa kaupungin omistamiin tiloihin.

Valittaja on myös valituksen perusteluissa virheellisesti tuonut esiin, että asiointipisteen siirtopäätös perustuisi *vuokrasäästökuluihin 333 000 euroa*. Käsittelyssä olleessa materiaalissa ei esitetä, että laskettu säästösumma perustuisi pelkästään vuokrasäästöön vaan toiminnan uudelleen organisoimista tuottaa myös muita säästöjä, jotka ovat liitteenä olevassa laskelmassa. On lisäksi huomioitava, että valittajalla on

vuokranantajana oma intressi säilyttää asiointipiste Ässähai Oy:ltä vuokratusta Hallituskatu 23-liiketilassa ja näin säilyttää kaupungilta saatu vuokratuotto.

Valmistelussa on huolellisesti ja varovaisuuden periaatetta noudattaen laskettu säästöjä asiointipisteen uudelleen organisoinnista. Uudelleen organisointi tuottaa myös muita säästöjä ja synergiaetuja sekä kehittää toimintaa ja asiakaspalvelua. Varovaisuuden periaatteella vuokraan ei ole esim. laskettu vuokrasopimuksessa sovittua indeksikorotusta (1.1.2020 alkaen). Laskelman lukutasot ovat siis vuoden 2022 kustannustason mukaisia.

Mikäli asiointipiste siirtyy kaupungin tiloihin 1.8.2023 alkaen, laskennalliset säästöt ovat seuraavat vuoden 2022 kustannustasolla laskettuna ja huomioituna kaupunginhallituksen päättämä vuokrataso ja sen muutos vuonna 2023:

2023	64 449,80 €
2024	106 750,41 €
2025	108 150,41 €
2026	109 350,41 €
yht.	388 701,03 €

Liitteenä tarkempi Excel-laskema, joka perustuu kirjanpidon tietoihin. Säästö kattaa myös muuttokustannukset.

Lisäksi ottaen huomioon, että Ässähai Oy:n asianajaja Pekka Suojanen on esittänyt 24.11.2022 kaupungille vaatimuksen vuokran korottamisesta ajalle 1.9.2021- 31.7.2023 9960,92 euroon (alv. 20 %), säästö on laskelmaa suurempi.

Valittajan hallinto-oikeudelle lähettämä valtuuston päätös on vaillinainen ja siitä puuttuu osa pöytäkirjoista (mm. khall 27.6.2022 § 196 osa pöytäkirjaa, 22.8.2022 § 213 käsittely kokonaan ja valtuuston 29.8.2022 § 50 pöytäkirjan alku). Kaupunki täydentää nämä puuttuvat osuudet.

Mänttä-Vilppulan kaupunki katsoo, että Mänttä-Vilppulan talouden tasapainotussuunnitelman valmistelu on ollut kokonaisuudessaan kuntalain, hallintolain ja muun lainsäädännön mukaista ja huolellista.

Mänttä-Vilppulan kaupunki katsoo, että valituksen alaisen Mänttä-Vilppulan kaupunginvaltuuston päätöksen 29.8.2022 § 50 kumoamiseen ei ole kuntalaista, hallintolaista eikä muustakaan lainsäädännöstä johtuvaa syytä vaan valittaja vetoaa tarkoituksenmukaisuusperusteeseen. Päätös ei ole syntynyt virheellisessä järjestyksessä, päätöksen tehnyt kunnanvaltuusto ei ole ylittänyt toimivaltaansa eikä päätös ole muutoinkaan lainvastainen.

Valtuustolla on oikeus päättää ylläpitämiensä toimintojen toiminnasta, siirtämisestä ja toiminnan lopettamisesta.

Valtuustolla olisi ollut niin halutessaan mahdollisuus palauttaa valituksenalainen asia uudelleen valmisteltavaksi. Koska kunnanvaltuuston jäsenten enemmistö on hyväksynyt 29.8.2022 § 50 sisältöisen päätöksen, voidaan arvioida, että suoritettujen valmistelutoimenpiteet ovat olleet vähintään valtuuston jäsenten enemmistön mielestä riittävät ja tuottaneet päätöksentekoa varten riittävät tiedot.

Mänttä-Vilppulan kaupunginhallitus esittää, että hallinto-oikeus hylkää Ässähai Oy:n tekemän kunnallisvalituksen edellä mainituilla sekä liitteistä selviävillä perusteilla.

Mänttä-Vilppulassa 28.11.2022

Anne Heusala

kaupunginjohtaja

Mänttä-Vilppulan kaupunki